

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پتہ دوزی

جلد دوم

دورہی متوسطہی حرفہ ای

۱۳۸۹

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
تعلیم و تعلم عبادت است

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : شورای برنامه‌ریزی دوره‌ی متوسطه‌ی حرفه‌ای

نام کتاب : پشه‌دوزی جلد دوم - ۱۸۲/۲

مؤلفان : محمود بنی‌اسدی، روح‌ا... حاج‌علیزاده، اصغر حاج‌علیزاده، وجهه کاظمی،

طاهره حسن‌بیگی، صدیقه عبدالمهی، محبوبه خدایی‌پور

با همکاری : عصمت خسروی‌نیا

مدیریت امور چاپ و تولید : سیداحمد حسینی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱ ، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶ ، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت : www.chap.sch.ir

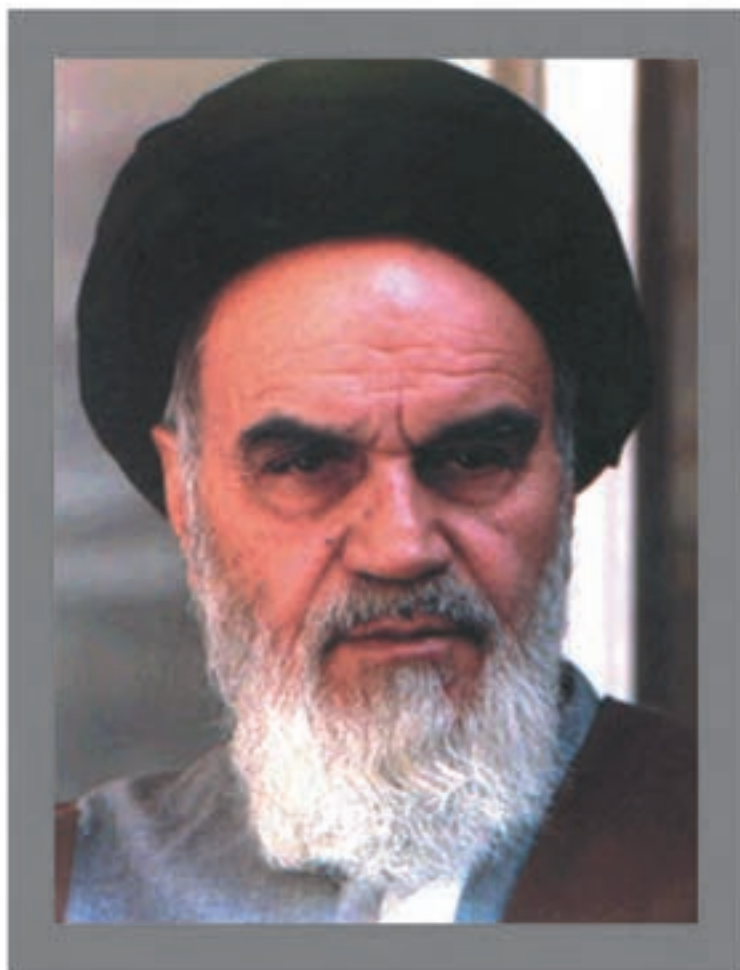
مدیر هنری و طراح گرافیک : میرمحمد سیدنوروزیان

ناشر : سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

چاپخانه : شرکت افست (سهامی عام)

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ دوم سال ۱۳۸۹

شابک ۹۶۴-۰۵-۱۶۶۸-۶ - ISBN 964-05-1668-6

بسم الله الرحمن الرحيم

طراحی سیستم های آموزشی، پرورشی و توان بخشی با توجه به رویکردهای نوین آموزشی به منظور تامین نیازهای دانش آموزان با نیازهای ویژه از اهداف و وظایف اصلی سازمان آموزش و پرورش استثنایی به شمار می رود.

طراحی « دوره متوسطه حرفه ای » یک بار دیگر ندای اجرای عدالت آموزشی را در جامعه اسلامی طنین افکن می کند و زمینه های مساعد را برای به فعلیت رساندن استعدادها و توانایی های دانش آموزان با نیازهای ویژه فراهم می سازد.

تاکید بر رویکرد حرفه آموزی در این نظام آموزشی نه تنها باعث توانمندتر شدن دانش آموزان با نیازهای ویژه در فرایند تحصیل و یادگیری می گردد؛ بلکه از این طریق مدرسه به رسالت خویش که همان آماده کردن دانش آموزان برای زندگی مفید و پویا در جامعه است، دست می یابد.

خدایوند را شاکر و سپاسگزاریم که این توفیق حاصل گردید که نسبت به برنامه ریزی درسی دوره متوسطه حرفه ای با رویکرد حرفه آموزی که با مقتضیات عمومی این دانش آموزان تناسب داشته واز انعطاف لازم برای انطباق با انواع توانایی ها و آمادگی ها برخوردار می باشد، اقدام نماییم. سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور برخورد واجب می داند از زحمات تمامی عزیزانی که در این حرکت مهم نقش اساسی ایفا کردند، به ویژه کارشناسان و معلمان مدارس استثنایی و همچنین سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی و مراکز وابسته، صمیمانه تشکر و قدردانی نماید.

امید است معلمان، کارشناسان و صاحب نظران آموزش و پرورش استثنایی با نظرات ارزشمند خود در ارتقاء کیفی برنامه های درسی ارائه شده، این سازمان را بیش از پیش یاری نمایند.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

سخنی با مربیان

صنایع دستی تبلور ذوق و هنر و اندیشه انسان بوده و بیانگر آداب و رسوم و اعتقادات مردم می‌باشد. کشور ایران به دلیل وسعت زیاد و شرایط اقلیمی متفاوت و نیز تمدن دیرینه دارای آثار مختلفی از صنایع دستی می‌باشد و ترویج این فرهنگ از اهم وظایف هر ایرانی است و آموزش و پرورش در این زمینه رسالتی خاص دارد.

آموزش این هنرها علاوه بر احیاء فرهنگ دیرین ایرانی و اسلامی باعث غنای روحی و روانی دانش آموزان شده و در رفع نیازهای مادی آن‌ها مؤثر است. در این مجموعه به آموزش هنر پته‌دوزی پرداخته شده است. هنر پته دوزی قدمتی دیرینه دارد و یکی از رشته های زیبای سوزن دوزی در ایران می‌باشد. آموزش این هنر به دانش آموزان علاوه بر افزایش حس خودباوری موجب استفاده بهینه از اوقات فراغت شده و آن‌ها را در کسب استقلال مالی یاری می‌رساند.

در آموزش فعالیت های این کتاب موارد ذیل مورد توجه قرار گیرد :

ساختار کتاب به گونه ای تدوین گردیده است که در پایان فعالیت ها یک وسیله کاربردی یا بخشی از آن ساخته می‌شود. شما می‌توانید قبل از انجام فعالیت ها و به منظور دست ورزی دانش آموزان تمرین هایی را برای دانش آموزان پیش بینی و اجرا نمایید.

آموزش فعالیت ها به روش تحلیل فعالیت ارائه گردیده است و به منظور انطباق برنامه آموزشی با سطح توانایی و استعداد دانش آموزان می‌توانید گام‌ها را به اجزای کوچکتری تقسیم کنید. همچنین علاوه بر آموزش هرگام فرآیند آموزشی هر فعالیت مورد توجه قرار گیرد تا دانش آموزان بتوانند به طور مستقل فعالیت مورد نظر را انجام دهند.

از خلاقیت و نوآوری خود در ارائه فعالیت های تکمیلی استفاده کنید.

با توجه به اینکه یادگیری این هنر به اشتغال‌زایی دانش آموزان کمک می‌کند، آموزش های خود را با نیاز های بازار مصرف این هنر هماهنگ کنید.

امید است با ارائه نقطه نظرات خود ما را در رفع کاستی های این کتاب یاری نمایید.

فهرست مطالب

- ❁ سخنی با مربیان ❁
- ❁ ۱ مقدمه ❁
- ❁ ۲ پته دوزی جانماز ❁
- ❁ ۳ فعالیت شماره ۱ : دوخت های مقدماتی ❁
- ❁ ۸ فعالیت شماره ۲ : دوخت پتک دراز ❁
- ❁ ۱۰ فعالیت شماره ۳ : رودوزی ❁
- ❁ ۱۳ فعالیت شماره ۴ : آماده سازی جانماز ❁
- ❁ ۱۹ فعالیت شماره ۵ : شستشوی پته ❁
- ❁ ۲۰ فعالیت شماره ۶ : لکه گیری پته ❁
- ❁ ۲۱ فعالیت های پیشنهادی ❁
- ❁ ضمیمه (نقشه ها) ❁

هنر پته دوزی یکی از صنایع دستی ایران است . فراگیری این هنر علاوه بر آن که به شما این امکان را می دهد تا از زیبایی بی نظیر آن بر روی انواع رومیزی ، جا نماز ، پشته ، پرده و... لذت ببرید، موجب پایداری و بقای هنر و فرهنگ کشور عزیزمان می شود. در این کتاب سعی کرده ایم شما را با چند دوخت دیگر پته آشنا نماییم . این هنر زینت بخش منزل شما و همراه خوب اوقات فراغت شما خواهد بود .

شما در سال اول با دوخت های اولیه ی پته آشنا شدید و توانستید یک رومیزی زیبا را پته دوزی کنید. امسال می توانیم با استفاده از دوخت های قبلی و جدید یک جانماز زیبا را پته دوزی کنیم.

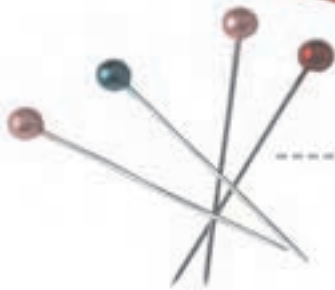
وسایل و مواد مورد نیاز

کاربن

شال پته

سوزن ته گرد

نخ پته

سوزن

قیچی

الگوی شماره ۱

مراحل انجام کار: ❁

۱. با کمک مربی طرح مورد نظر را بر روی کاغذ الگو انتقال می دهیم .

۲. سپس روی پارچه، کاربن و کاغذ الگو را قرار می دهیم و با سوزن ته گرد آن ها را ثابت نگه می داریم و با مداد تمام خطوط طرح را تیره می کنیم . (گرتنه کردن)

۳. به فاصله ۵ سانتی متر از لبه‌ی الگو پارچه شال را با قیچی برش می‌زنیم و اطراف پارچه را با دوخت دندان موشی، سردوزی می‌کنیم.

۴. سپس خطوط روی طرح را ساقه دوزی می‌کنیم (خط دوزی)

۵. حالا بین خطوط نزدیک به هم را با پتک چهارگوش پر کنید .

نکته: می‌توانیم برای زیبایی کار، در درون بعضی از پتک‌های چهارگوش، یک پتک چهارگوش کوچک‌تر بدوزیم .

۶. اگر بین خطوط، جای دوخت پتک چهارگوش کم باشد از ساقه دوزی اریب استفاده می‌کنیم. در این تصویر نمونه‌ای از جاگذاری ساقه دوزی اریب بین خط دوزی‌ها مشخص شده است.

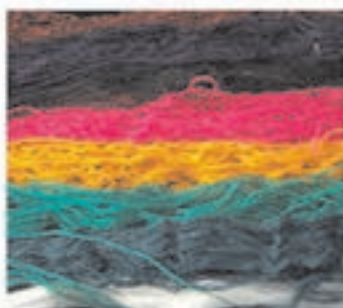
❁ در هنگام دوختن پته از صندلی مناسب استفاده کنید به طوری که گودی کمرتان را پر کند. ❁

پس از انجام مراحل گرتته کردن، سردوزی، خط دوزی و پتک چهارگوش، دوخت متن شروع می شود. به قسمت هایی متن گفته می شود که فاصله بیشتری بین خطوط وجود دارد و باید این فاصله با دوخت پتک دراز پر شود.

فعالیت شماره ۲ : دوخت پتک دراز

وسایل و مواد مورد نیاز

شال آماده شده در فعالیت شماره ۱

نخ پته

سوزن

انگشتانه

قیچی

مراحل انجام کار:

۱. نخ را وارد سوزن کرده دولا می‌گیریم، سپس سوزن را از زیر پارچه بیرون می‌آوریم و یک شلال می‌زنیم.
۲. روی هر شلال یک بست می‌زنیم به طوری که بین دو نخ یک شیار کوچک درست شود.

نکته: در پته سفید برای دوخت پتک دراز از نخ قرمز استفاده می‌شود.

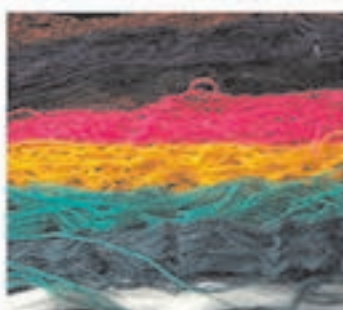
نکته: برای زیبایی کار بهتر است پتک های دراز در یک جهت و با فاصله نزدیک به هم دوخته شوند.

فاصله خالی بین پتک‌های دراز را با استفاده از دوخت بخیه رومانی پر می‌کنیم. به این کار "رو دوزی" می‌گویند.

فعالیت شماره ۳ : رودوزی (بخیه رومانی)

وسایل و مواد مورد نیاز

شال آماده شده در فعالیت شماره ۲.....

نخ پته

سوزن

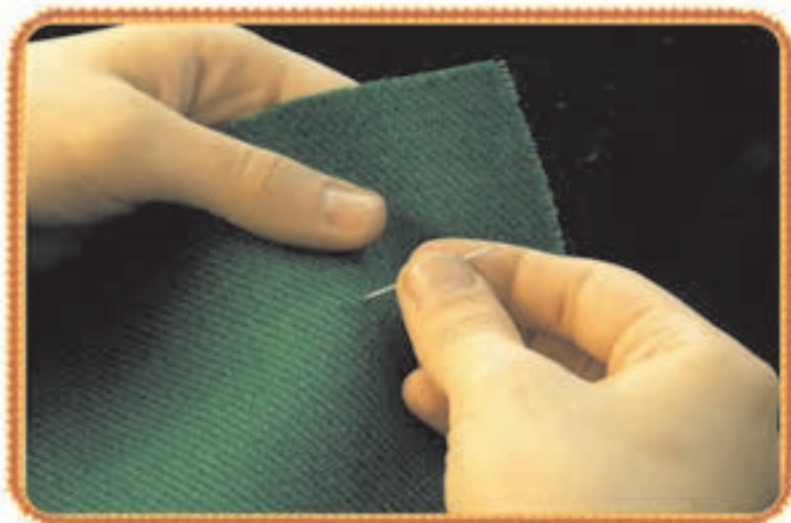
انگشتانه

قیچی

مراحل انجام کار: ❁

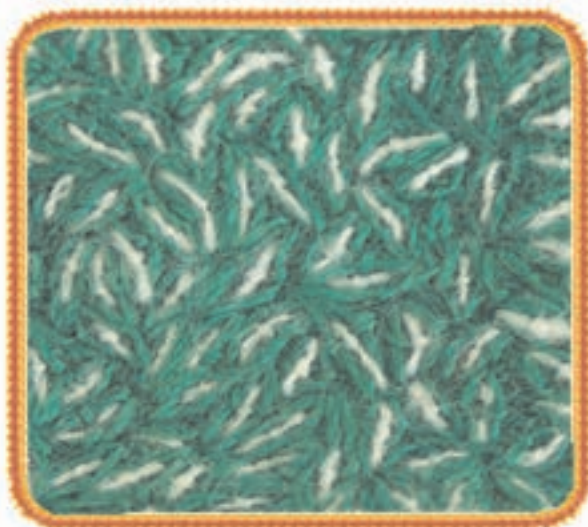
۱. سوزن را از میان پارچه بیرون می آوریم و یک شلال بلند می زنیم .

۲. سپس روی شلال یک بست می زنیم .

توجه کنید : در تصویرهای زیر به ترتیب نمونه ای از جاگذاری بخیه رومانی و رودوزی متن مشخص شده است .

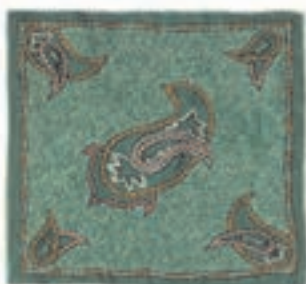

نکته : در متن های کوچک از رنگ سبز تیره و در متن های بزرگ از رنگ سرمه ای برای رودوزی استفاده می کنیم .

❁ فعالیت شماره ۴ : آماده سازی جانماز

پس از انجام دوخت های پته برای استفاده بهتر و پاکیزگی جانماز به پشت آن آستری می دوزیم .

وسایل و مواد مورد نیاز

شال پته دوزی شده

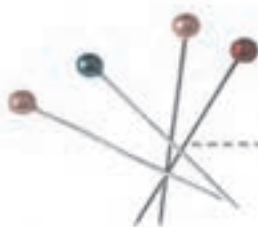
پارچه آستری

نخ دوخت

نوار زامفیکس

سوزن ته گرد

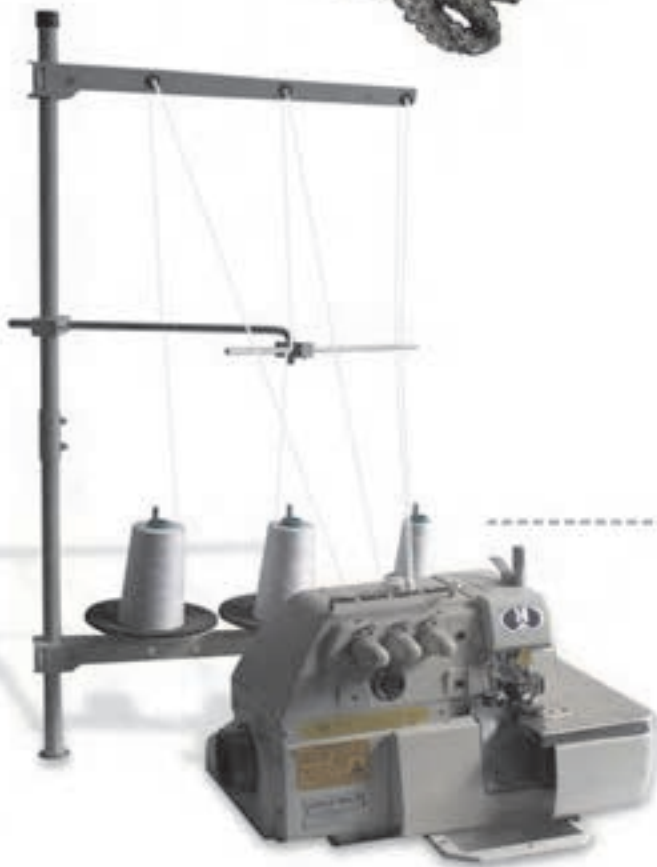
سوزن دوخت

قیچی

نوار تزئینی

چرخ سر دوز

مراحل انجام کار: ❁

۱. جانماز پته دوزی شده را روی آستری قرار می دهیم و با سوزن ته گرد آن را ثابت نگه می داریم .

۲. سپس به ابعاد جانماز آستری را می بریم .

- ۳. با استفاده از نوار زامفیکس، آستری و رویه را به هم می‌چسبانیم .
- ۴. با استفاده از چرخ سر دوز، دور تا دور آستری و رویه را سر دوزی می‌کنیم .

۴ - برای زیبایی کار، به دور تا دور جانماز، نوار تزئینی می‌دوزیم.

پس از پته دوزی و دوخت کامل تکه‌ی بزرگ جانماز (الگوی شماره ۱)، تکه‌ی کوچک آن (الگوی شماره ۲) را نیز مطابق با مراحل قبلی آماده می‌کنیم.

❁ در صورت تمایل می‌توانید برای جانماز خود یک سجاده‌ی زیبا با استفاده از دوخت پته تهیه کنید. ❁

✿ فعالیت شماره ۵ : شستشوی پته

در هنگام دوخت پته سعی کنید که شال پته و نخ ها را تمیز نگه دارید. در غیر اینصورت باید دوخت پته را تمام کرده سپس شستشو را انجام داد.

آموزش نحوه‌ی شستن پته

✿ مراحل انجام کار:

- پودر لباسشویی را در آب سرد ریخته و به هم می‌زنیم .
- پته را به مدت کمی در آن خیس می‌کنیم .
- روی پته را با دست به آرامی و با حالت ماساژ دادن می‌شوئیم .
- چندین بار پته را آب می‌کشیم تا آب زلال شود.
- پته را در سبد می‌گذاریم تا آب آن برود.
- یک پارچه نخی را در آفتاب روی زمین پهن کرده و پته را صاف روی پارچه می‌گذاریم تا آب آن کشیده شود.
- با اتوی بخار پته را از پشت اتو می‌کنیم .

✿ نکته : پته خیس را نباید روی بند لباس پهن کرد.

✿ فعالیت

با راهنمایی مربی خود یک پته تمام شده را شستشو دهید.

فعالیت شماره ۶ : لکه گیری پته

گاهی اوقات روی شال پته لکه هایی ایجاد می شود که باید آن را لکه گیری کرد. در فعالیت زیر لکه های چرب مانند روغن، شمع و پارافین را لکه گیری می کنیم.

لکه گیری چربی ها

✿ مراحل انجام کار :

- ابتدا پارچه نخی را روی میز پهن کنید.
- نقش پته را روی پارچه سفید قرار دهید.
- اتوی داغ را روی پشت پته بگذارید تا لکه ی چرب آب شده و جذب پارچه نخی شود.

✿ نکته : برای لکه گیری پته نباید از مایع سفید کننده استفاده کرد.

✿ فعالیت گروهی

درباره چگونگی لکه گیری جوهر، خون و چای چه می دانید؟ با راهنمایی مربی خود یک تکه پته را لکه گیری کنید.

❁ دانش آموز عزیز با توجه به آموخته های خود می توانید چند کار پته دوزی دیگر را انجام دهید و از دست ساخته های خود نمایشگاهی برپا کنید.

فعالیت های پیشنهادی مربی و دانش آموز

ضمیمه (نقشه ها) :

الگوی شماره ۱

ضمیمہ
(نقشہ ہا)

